

IZVEŠTAJ IZ REGIONA: RACAN U SKRIPCU ZBOG BOBETKA

Author: IWPR
ICTY

Hrvatske vlasti u krizi nakon zahteva tribunala da se izruci general Bobetko.

Hrvatska vlada, koja je usled zahteva za izrucenjem generala Janka Bobetka zapala u ozbiljne teskoce, citavu stvar pokusava zataskati tako sto tvrdi da je general isuvise bolestan i slab da bi izdrzao bilo kakvo sudjenje.

Premijeru Ivici Racanu prete uvodjenjem medjunarodnih sankcija ukoliko odbije da izruci generala koji je sa svoje 83 godine osumnjicen za ratne zlocine, i koga u Hrvatskoj dozivljavaju kao narodnog heroja. Ali ukoliko se Racan saglasi s ekstradicijom, njegovoj vladi preti pad usled novog talasa nacionalisticke histerije.

Najnovija istrazivanja javnog mnjenja pokazuju da se preko 60 procenata stanovnistva protivi izrucenju, sto je razlog zbog kojeg bi - samo godinu dana uoci redovnih parlamentarnih izbora - svaka odluka o ekstradiciji verovatno predstavljala i svojevrsno pogrebno zvono za ionako nestabilnu vladajucu koaliciju.

Hag je 19. septembra optuzio Bobetka za zlocine koje je hrvatska vojska pocinila nad Srbima u Medackom dzepu. Zagreb je do sada odbijao da ga izruci, tvrdeci da su operacije kojima je on rukovodio bile potpuno legalne.

Hrvati ukazuju na cinjenicu da njihov ustav oruzanim snagama nalaze da stite teritorijalni integritet i suverenitet drzave, te da stoga i akcija u Medackom dzepu moze biti tretirana iskljucivo kao legitimna operacija, preduzeta sa ciljem oslobodjanja onih teritorija koje su pre toga zauzeli pobunjeni Srbi. Analiticari pak ukazuju na to da - cak i ukoliko je hrvatska vojska imala prava da napadne Medacki dzep - ne postoji nikakvo opravdanje da ratni zlocini budu pocinjani.

Mozda i svestan slabosti vlastitih argumenata, Zagreb sada ocajnicki pokusava da ubedi tribunal u to da je general isuvise star i bolestan da bi bio izveden pred sud. Samo na taj nacin je zapravo moguće stisati nacionaliste a da - u isti mah - Hrvatskoj ne budu uvedene sankcije. Ovo nije prvi put da Zagreb pribegava takvoj strategiji. Prethodno se Hrvatska dugo opirala izrucenju Mladena Naletilica "Tute" (bosanskog Hrvata optuzenog za ratne zlocine), tvrdeci da je njegovo srce "preslabo" da bi izdrzalo putovanje u Hag. Nakon sto ga je u Zagrebu pregledala lekarska ekipa u ime tribunala, i proglasila ga sposobnim za putovanje, Tuta je odveden u pritvorski centar medjunarodnog suda, gde se nalazi i danas.

Bobetko zaista boluje od srcanih smetnji - prosle godine je pretrpeo dva srcana udara - kao i secerne bolesti. Krece se otezano, iskljucivo uz pomoc stapa. Medjutim on u svojim televizijskim intervjuima ostavlja utisak svezine i krepkosti, koji potpuno odudara od slike krhkosti koju Racan nastoji da docara. Glavni tuzilac Karla del Ponte je i sama, u intervjuu za zagrebacki Jutarnji list, pokazala da je svesna te cinjenice: "Bobetko se pojavljuje na televiziji, seta naokolo i cini se da mu je dobro - stavise, on je agresivan. Stvarno ne vidim zasto ne bi mogao da podnese putovanje u Hag i pojavljivanje pred sudijama".

Del Ponte je Racana pokusala da pridobije tvrdnjom da se tuzilastvo neće suprotstaviti Bobetkovom eventualnom privremenom pustanju na slobodu; nema, medjutim, nikakvih garancija da bi sudije u Hagu to isto dozvolile. Hrvatski ministar zdravlja Andre Vlahusic je protekle sedmice posetio Bobetka u njegovoj luksuznoj vili (u elitnom zagrebackom predgradju Tuskanac), kako bi se navodno raspitao o zdravstvenom stanju optuzenog. Iz dobro obavestenih izvora, IWPR saznaje da je Vlahusic imao drugaciji zadatak: da Bobetka ubedi da ga pregledaju lekari iz tribunala. Cini se da premijer vec pokusava uveriti optuzenog da su predaja Hagu i igranje na kartu bolesti najbolje resenje - kako za njega, tako i za citavu Hrvatsku.

Tako je Racan pokazao kako je svestan da njegovo suprotstavljanje optuznici ne moze vecno trajati. Analiticari smatraju da je on svojim stavom u prvi mah zeleo da osigura samo to da krhka prozapadna koalicija, snjim na celu, ne bude jednostavno "zbrisana" s vlasti.

Promena strategije usledila je nakon sto se predsednik Hrvatskog Sabora, Zlatko Tomcic, nedavno vratio iz Rima praznih ruku, buduci da nije uspeo da obezbedi podrsku Vatikana - kao jednog od najvaznijih saveznika Zagreba - za hrvatsko protivljenje Bobetkovoju optuznici. Potom je i jedan visoki funkcioner ministarstva inostranih poslova izjavio za IWPR da je vlada naredila odustajanje od tvrdnje da je optuznica neustavna: "Receno nam je da se umesto toga usredsredimo na Bobetkovo zdravlje".

U medjuvremenu se i sam hrvatski predsednik Stjepan Mesic snazno zalozio za Bobetkovu ekstradiciju. On je u televizijskom obraćanju naciji - 25. septembra - istakao da Hrvatska ne sme biti talac "nicijih ambicija, privilegija, niti straha od istine i odgovornosti". "General je optuzen za neke konkretne zlocine", izjavio je Mesic. "Moramo naglasiti da je Hrvatska drzava u kojoj se postuje zakon, da se nas zakon podjednako odnosi na sve gradjane, te da u tom pogledu ne smiju postojati nikakve posebne privilegije."

Mada je ovakav stav naisao na dobrodoslicu kod medjunarodne zajednice, Mesic je njime samo razbesneo vecinu hrvatskih politicara i dodatno rasplamsao nacionalisticke emocije u stanovnistvu.

Drago Hedl je stalni dopisnik IWPR iz Osijeka.

Focus: Medunarodni krivicni sud za bivsu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/izvestaj-iz-regiona-racan-u-skripcu-zbog>